

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งพัฒนาผู้เรียน ให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้พร้อมที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคม ตามบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะในการดำรงชีวิต ทนต่อการเปลี่ยนแปลง มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ ทำงานเป็นและครองชีวิตอย่างสงบสุข (กรมวิชาการ, 2535ข, หน้า 1) และเป็นการศึกษาระดับเดียวที่ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) กำหนดภาษาไทยเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มประสบการณ์กลุ่มทักษะ ทั้งนี้ด้วยภาษาไทยมีความสำคัญทั้งในฐานะที่เป็นภาษาประจำชาติ เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ และเป็นเครื่องมือแก่ผู้เรียนที่จะนำไปใช้ประโยชน์ต่างๆ ในชีวิตประจำวัน เช่น การติดต่อสื่อสาร การเรียนรู้ในกลุ่มประสบการณ์ต่างๆ การแสวงหาความรู้ ความเพลิดเพลิน และการประกอบอาชีพ (กรมวิชาการ, 2535ก, หน้า 8) ดังนั้นการเรียนการสอนภาษาไทยจึงมีความสำคัญต่อผู้เรียนทุกคน เพื่อให้ประโยชน์ต่อตนเอง และเพื่อการอนุรักษ์ภาษาไทยไว้เป็นมรดกของชาติต่อไป

หลักสูตรภาษาไทยระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ได้กำหนดโครงสร้างเนื้อหาและกิจกรรมตามทักษะทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน พร้อมทั้งเสนอแนะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยโดยเน้นการสอนทักษะทั้ง 4 ด้านให้สัมพันธ์กัน ซึ่งทักษะทั้ง 4 ด้านนี้ การอ่านเป็นทักษะที่มีความสำคัญที่ผู้เรียนควรได้รับการส่งเสริม และฝึกฝนเป็นอันดับแรก ทั้งนี้ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปแล้วว่า ทักษะการอ่านเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันของมนุษย์มากกว่ายุคใดที่ผ่านมา (รัฐจวน อินทรกำแหง และคณะ, 2524.) เนื่องจากวิทยาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ ได้เปลี่ยนแปลงก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว

การติดต่อสื่อสารก็ยิ่งเพิ่มความสำคัญ จนสภาพสังคมกลายเป็นสังคมข่าวสาร (Information Society) เนื้อหาสาระทางวิชาการรวมทั้งข้อมูลต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน จะต้องอาศัยทักษะการอ่าน จึงจะสามารถเข้าใจและสื่อความกันได้ถูกต้อง (วรวณีย์ โสมประยูร, 2537, หน้า 120) นับได้ว่าการอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการเสริมความรู้ ประสบการณ์ และความสามารถของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตมนุษย์ที่ได้ผลระยะยาวมากที่สุด (เสาวลักษณ์ รัตนะวิเศษ, 2533, หน้า 7)

ดังนั้นหลักสูตรภาษาไทยระดับประถมศึกษา จึงกำหนดความมุ่งหวังเกี่ยวกับการอ่าน โดยให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน ส่งเสริมให้ผู้เรียนอ่านคล่อง เขียนคล่อง มีนิสัยที่ดีในการอ่าน อ่านหนังสือได้หลายประเภทและอ่านได้จำนวนมาก (กรมวิชาการ, 2535ก, หน้า 9) ถึงแม้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะให้ความสำคัญต่อการอ่านมาก แต่ความสามารถในการอ่านของนักเรียนยังไม่อยู่ในระดับที่น่าพอใจ จากการประเมินความสามารถทางภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ปีการศึกษา 2534 พบว่า สมรรถภาพการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งมีขอบเขตการวัดในเรื่องความเข้าใจ (จับใจความสำคัญ แปลความ ตีความ ขยายความ), การวิเคราะห์ (จำแนกประเภท เปรียบเทียบ ให้เหตุผล) และประเมินค่า (ประเมิน วิวินิจฉัย ให้เกณฑ์ วิพากษ์วิจารณ์) โดยเปรียบเทียบกับคะแนนเต็ม 10 ได้เท่ากับ 5.36 (กองวิชาการ, 2537, หน้า 260)

เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจึงเห็นความสำคัญที่จะให้มีการเร่งรัดคุณภาพด้านภาษาไทยในระดับประถมศึกษา เพื่อให้เด็กนักเรียนมีความสามารถพื้นฐานทางภาษาไทย จนถึงระดับที่มั่นใจได้ว่า นักเรียนจะมีเครื่องมือในการเรียนรู้กลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างดี (หน่วยศึกษานิเทศก์, 2533, หน้า 67)

สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยสำหรับนักเรียนชาวเขายังมีอุปสรรคมากมาย ทั้งนี้เพราะชาวไทยภูเขาจะใช้ภาษาถิ่นสื่อสารในชีวิตประจำวัน ซึ่งนักเรียนกลุ่มนี้จะมีวัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อแตกต่างจากเด็กทั่ว ๆ ไป ครูผู้สอนมักประสบปัญหาหลายประการ ดังเช่น การติดต่อสื่อสารระหว่างครูกับนักเรียน การจัดกิจกรรมการเรียน การสอนในห้องเรียน พื้นฐานด้านสติปัญญา ทักษะคิด ความสนใจของเด็ก เด็กขาดเรียนบ่อยเนื่องจากการช่วยผู้ปกครองทำงาน การไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา และขาดความร่วมมือจากผู้ปกครองใน

ด้านการสนับสนุนการศึกษา เป็นต้น สรุปแล้วปัญหาที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คือ ภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร

สภาพแวดล้อมทางภาษานับว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการอ่าน จากการประเมินความสามารถทางภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1- 6 ปีการศึกษา 2534 พบว่าสมรรถภาพการอ่านจับใจความของเขตการศึกษา 2 ซึ่งประกอบด้วยจังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี จังหวัดสตูล และจังหวัดนราธิวาส มีผลสัมฤทธิ์ต่ำสุด ทั้งนี้เนื่องมาจากการใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ภาษาแรกจะได้รับอิทธิพลมาจากประเทศเพื่อนบ้าน (กองวิชาการ, 2537) สำหรับนักเรียนชาวเขาภาษาที่เด็กใช้ที่บ้านเป็นคนละภาษากับภาษาที่ใช้ในโรงเรียน ภาษาที่เด็กพูดที่บ้านจึงเป็นสภาพแวดล้อมทางภาษาที่เด็กแต่ละเผ่าจะคุ้นเคย เมื่อเด็กเข้าสู่ระบบโรงเรียน เด็กจะต้องใช้ภาษาไทย แต่เนื่องจากเด็กไม่คุ้นเคยกับภาษาไทยจึงใช้ภาษาไทยไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ทางภาษา และออกเสียงภาษาไทยไม่ชัดเจน (สุเมธ สุทิน, 2533) ส่งผลทำให้เด็กขาดความมั่นใจที่จะต้องฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษาไทย ดวงเดือน พันธุ์นาวัน (2524, หน้า 24) ได้กล่าวว่า คุณภาพของสภาพแวดล้อมทางภาษาของเด็กเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลยิ่งต่อพัฒนาการทางภาษา นักเรียนที่ใช้ภาษาถิ่นในการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน เป็นสภาพแวดล้อมที่ถ่วงพัฒนาการการเรียนภาษาไทยของนักเรียน

จากเหตุผลดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาการใช้ภาษาในการเรียนการสอน และรวมไปถึงปัญหาในการจัดกิจกรรมการสอนอ่านสำหรับนักเรียนชาวเขาที่ใช้ภาษาถิ่นเป็นภาษาแรก ซึ่งครูผู้สอนมักประสบปัญหา นักเรียนอ่านแล้วไม่สามารถจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ นักเรียนบางคนอ่านได้แต่ไม่รู้เรื่องที่ตนอ่าน สรุปเรื่องที่อ่านไม่ได้ ทำให้การอ่านไม่มีความหมายและไม่มีประโยชน์ และยังก่อให้เกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียนการสอนภาษาไทยอีกด้วย ครูผู้สอนจึงต้องพยายามหาวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพมาพัฒนาสมรรถภาพด้านการอ่าน โดยเฉพาะการอ่านเพื่อความเข้าใจ เพราะถ้าหากผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการอ่านดีย่อมส่งผลต่อการเรียนวิชาอื่น ๆ ด้วย

การพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองหรือพูดสองภาษา ได้มีการวิจัยดังนี้ คือ อรรถ พลายระหาร (2535) ได้นำวิธีการสอนอ่านโดยวิธีธรรมชาติมาพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่พูดสองภาษา ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่พูดสองภาษา คือพูดภาษาเขมรในชีวิตประจำวันและใช้ภาษาไทยในโรงเรียนที่ได้รับการสอน

อ่านโดยวิธีธรรมชาติ สามารถพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจได้ดีกว่าการได้รับการสอนตามคู่มือครู และดวงคิด วงศ์ภักดี (2539) ได้พัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ซึ่งเป็นนักเรียนชาวเขาพบว่า ชุดฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญสามารถพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนชาวเขาได้ดีขึ้น

อนึ่งจากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการสอนอ่าน ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำมาพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงที่ใช้ภาษากะเหรี่ยงเป็นภาษาแม่ และใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง โดยเฉพาะสมรรถภาพด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจ เพราะถ้าผู้เรียนมีสมรรถภาพด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจดีแล้วย่อมจะส่งผลให้การเรียนในวิชาอื่น ๆ ซึ่งใช้ทักษะการอ่านเป็นพื้นฐานดีขึ้นด้วย การจัดกิจกรรมการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่านให้ได้ผลดีนั้น ครูควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกอ่าน โดยให้นักเรียนสามารถเลือกใช้เทคนิคและวิธีการที่เหมาะสม มาใช้กับการอ่านเนื้อหาในรูปแบบต่าง ๆ กัน และเพื่อให้การอ่านมีคุณค่าและได้ผลมากยิ่งขึ้น ครูควรให้นักเรียนได้ตั้งวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของการอ่านไว้ล่วงหน้า จากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่า การสอนอ่านโดยวิธีธรรมชาติ (The Natural Approach) ที่ได้รับการพัฒนาโดย Stephen D. Krashen และ Tracy D. Terrell เป็นวิธีการสอนอ่านภาษาที่สองที่น่าสนใจ สามารถที่จะนำมาประยุกต์ในการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจให้กับผู้เรียนที่เป็นนักเรียนชาวเขาได้ เพราะการสอนอ่านโดยวิธีธรรมชาตินี้มุ่งสร้างความเข้าใจในการอ่านภาษาที่สองให้กับผู้เรียน โดยฝึกให้ผู้อ่านสามารถกำหนดจุดมุ่งหมายของการอ่าน และเลือกใช้ทักษะการอ่านที่เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของการอ่าน และเนื้อหาที่อ่าน เป็นการอ่านอย่างมีจุดมุ่งหมายสามารถสร้างความเข้าใจในสิ่งที่อ่านได้ดี (Krashen & Terrell, 1983) การถ่ายโยงความคิดรวบยอดก็จะชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะนำไปตามธรรมชาติการรับรู้ภาษาของมนุษย์ทั่วไป

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจ นำวิธีการสอนอ่านโดยวิธีธรรมชาติมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสม โดยยึดวัตถุประสงค์ของการอ่านตามคู่มือครูภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 คือ ให้นักเรียนอ่านได้ชัดเจนและถูกต้อง จับใจความสำคัญ เข้าใจเรื่องที่อ่าน คิดเชิงวิจารณ์และวิเคราะห์ และมีนิสัยรักการอ่าน (กรมวิชาการ, 2535ก) แล้วนำมาทดลองสอนอ่านภาษาไทยกับนักเรียนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยเลือกทดลองกับนักเรียนในจังหวัดแม่ฮ่องสอนซึ่งใช้ภาษากะเหรี่ยงเป็นภาษาแม่ เพื่อศึกษาผลของการสอนอ่านโดยวิธีธรรมชาติที่มีต่อความเข้าใจในการอ่าน

ภาษาไทย และนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการสอนอ่านสำหรับนักเรียนชาวเขาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการสอนอ่านโดยวิธีธรรมชาติ สำหรับนักเรียนชาวเขา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
2. เพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชาวเขา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนจากแผนการสอนอ่านโดยวิธีธรรมชาติกับแผนการสอนอ่านปกติ

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มโรงเรียน นวพัฒนา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่กำลังเรียน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 เป็นนักเรียนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ที่อาศัยในเขตชุมชนที่พูดภาษา กะเหรี่ยงเป็นภาษาแม่
2. แผนการสอนอ่านภาษาไทยโดยวิธีธรรมชาติ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยยึดแนวการสอนอ่าน โดยวิธีธรรมชาติของ Stephen D. Krashen และ Tracy D. Terrell
3. เนื้อหาที่นำมาสร้างแผนการสอนเป็นเนื้อหาในหนังสือแบบเรียนภาษาไทย ชุดพื้นฐาน ภาษา เล่ม 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ บทที่ 8-10

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความเข้าใจในการอ่าน หมายถึง ความสามารถในการอ่านของนักเรียนด้านการแปลความ การตีความ และการขยายความ ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และหาคุณภาพของแบบทดสอบแล้ว

การสอนอ่านโดยวิธีธรรมชาติ หมายถึง การสอนอ่านที่ฝึกให้ผู้อ่านกำหนดจุดมุ่งหมายของการอ่าน และเลือกใช้ทักษะการอ่าน ซึ่งประกอบด้วย การอ่านข้ามคำ(Skimming),

การอ่านเฉพาะจุด (Scanning), การอ่านสืบเสาะใจความ (Extensive Reading), และการอ่าน
 พินิจพิเคราะห์(Intensive Reading) ได้เหมาะสมกับเนื้อหาและจุดมุ่งหมายของการอ่าน รวมทั้ง
 สามารถใช้กลวิธีต่าง ๆ ในการอ่าน เช่น การเลือกอ่านเฉพาะข้อความสำคัญ การใช้ทักษะการเดา
 ความหมายของคำโดยอาศัยบริบทของเนื้อหา ซึ่งดำเนินการสอนตามแผนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

นักเรียนชาวเขาชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 โรงเรียนบ้านแม่แลบ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ
 แม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งเป็นนักเรียนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงที่อยู่ในเขตชุมชนที่พูดภาษา
 กะเหรี่ยงเป็นภาษาแม่

แผนการสอนอ่านโดยวิธีธรรมชาติ หมายถึง แผนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยยึดหลัก
 การสอนอ่านโดยวิธีธรรมชาติของ Stephen D. Krashen และ Tracy D. Terrell. ซึ่งประกอบด้วย
 สาระสำคัญ, จุดประสงค์การเรียนรู้, กิจกรรมการเรียนการสอน, และการวัดผลประเมินผล ซึ่งใน
 กิจกรรมการเรียนจะเน้นให้นักเรียนสามารถตั้งจุดมุ่งหมายในการอ่าน เลือกใช้ทักษะการอ่านได้
 เหมาะสมกับเนื้อหา และสามารถใช้กลวิธีต่าง ๆ ในการอ่านเพื่อทำความเข้าใจในสิ่งที่อ่านได้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้แนวทางในการสอนอ่านโดยวิธีธรรมชาติ สำหรับนักเรียนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง
 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
2. ได้ข้อมูลเบื้องต้นที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการสอนอ่านสำหรับนักเรียนชาวเขา
3. ได้ข้อมูลเบื้องต้นที่จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย
 และวิชาอื่น ๆ
4. เป็นแนวทางในการวิจัยการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจต่อไป